

14

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI

z dnia 19 grudnia 1997 r.

w sprawie szczegółowych zasad i trybu udzielania wyróżnień oraz przeprowadzania postępowania dyscyplinarnego w stosunku do policjantów.

Na podstawie art. 139 ust. 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. Nr 30, poz. 179, z 1991 r. Nr 94, poz. 422 i Nr 107, poz. 461, z 1992 r. Nr 54, poz. 254, z 1994 r. Nr 53, poz. 214, z 1995 r. Nr 4, poz. 17, Nr 34, poz. 163 i Nr 104, poz. 515, z 1996 r. Nr 59, poz. 269 i Nr 106, poz. 496 oraz z 1997 r. Nr 28, poz. 153, Nr 80, poz. 499, Nr 88, poz. 554, Nr 106, poz. 680, Nr 123, poz. 779 i Nr 141, poz. 943) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) ustawie — rozumie się przez to ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. Nr 30, poz. 179, z 1991 r. Nr 94, poz. 422 i Nr 107, poz. 461, z 1992 r. Nr 54, poz. 254, z 1994 r. Nr 53, poz. 214, z 1995 r. Nr 4, poz. 17, Nr 34, poz. 163 i Nr 104, poz. 515, z 1996 r. Nr 59, poz. 269 i Nr 106, poz. 496 oraz z 1997 r. Nr 28, poz. 153, Nr 80, poz. 499, Nr 88, poz. 554, Nr 106, poz. 680, Nr 123, poz. 779 i Nr 141, poz. 943),
- 2) przełożonym właściwym w sprawach osobowych — rozumie się przez to Komendanta Głównego Policji, komendantów wojewódzkich (Stołecznego) i rejonowych Policji, Komendanta Wyższej Szkoły Policji oraz komendantów szkół Policji,
- 3) wyższym przełożonym — rozumie się przez to Komendanta Głównego Policji w stosunku do: komendantów wojewódzkich (Stołecznego) Policji, Komendanta Wyższej Szkoły Policji, komendantów szkół Policji oraz komendantów wojewódzkich (Stołecznego) Policji w stosunku do komendantów rejonowych Policji,
- 4) bezpośrednim przełożonym — rozumie się przez to policjanta zajmującego stanowisko kierownicze bezpośrednio wyższe, poczynając od stanowiska kierownika sekcji (równorzędnego) lub dowódcy plutonu,
- 5) przełożonym właściwym w sprawach dyscyplinarnych — rozumie się przez to przełożonego właściwego w sprawach osobowych, z zastrzeżeniem § 7.

Rozdział 2

Udzielanie wyróżnień

§ 2. 1. Do udzielania policjantom wyróżnień w przypadkach określonych w art. 87 ustawy uprawnieni są przełożeni właściwi w sprawach osobowych, z zastrzeżeniem przepisu ust. 2.

2. Do mianowania w drodze wyróżnienia na wyższy stopień policyjny uprawnieni są:

- 1) Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, na wniosek Komendanta Głównego Policji, z wyjątkami przypadków określonych w art. 48 ust. 4 ustawy — na stopnie oficerskie,
- 2) Komendant Główny Policji — na stopnie w korpusie aspirantów,
- 3) komendant wojewódzki Policji — na stopień starszego posterunkowego i na stopnie w korpusie podoficerów.

3. Policjantowi można udzielić w drodze wyróżnienia krótkoterminowego urlopu w wymiarze do 7 dni.

§ 3. 1. Wyróżnień udziela się policjantom w sposób uroczysty.

2. Wyróżnienia wymienione w art. 87 pkt 2—8 ustawy podlegają ogłoszeniu w rozkazie. W rozkazie podaje się stopień, nazwisko i imię wyróżnionego, rodzaj wyróżnienia oraz krótki opis czynu lub osiągnięcia, za które wyróżnienie jest przyznawane.

3. Rozkaz o wyróżnieniu można podać do wiadomości policjantom oraz włącza się do akt osobowych wyróżnionego.

4. Udzielenie pochwały wpisuje się do akt osobowych policjanta.

§ 4. 1. Nie można udzielić wyróżnień policjantom ukaranym karą dyscyplinarną przed jej zatarciem.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również wobec policjantów:

- 1) skazanych wyrokiem sądu — w czasie warunkowego zawieszenia wykonania kary,
- 2) w stosunku do których postępowanie karne zostało warunkowo umorzone — w okresie próby określonej w orzeczeniu o warunkowym umorzeniu,
- 3) skazanych wyrokiem sądu lub ukaranych przez inny uprawniony organ karą grzywny — przez okres 1 roku od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

Rozdział 3

Właściwość przełożonych w sprawach dyscyplinarnych

§ 5. Władzę dyscyplinarną wobec wszystkich policjantów posiada Komendant Główny Policji.

§ 6. 1. Policjant, któremu powierzono pełnienie obowiązków służbowych na danym stanowisku, posiada władzę dyscyplinarną przysługującą policjantowi mianowanemu na to stanowisko.

2. Policjant, który w zastępstwie pełni obowiązki na danym stanowisku służbowym, posiada władzę dyscyplinarną przysługującą osobie zastępowanej.

§ 7. 1. Przełożonym właściwym w sprawach dyscyplinarnych wobec policjantów oddelegowanych do czasowego pełnienia służby lub którym powierzono pełnienie obowiązków służbowych albo których skierowano na przeszkolenie lub naukę jest właściwy przełożony w miejscu pełnienia służby lub nauki, z wyłączeniem możliwości orzekania kar określonych w art. 134 ust. 1 pkt 5—7, 9 i 10 oraz ust. 2 ustawy, które wymierza przełożony właściwy w sprawach osobowych.

2. Policjant pozostający bez przydziału służbowego podlega władzy dyscyplinarnej przełożonego, w którego dyspozycji pozostaje.

3. Policjant pozostający na urlopie bezpłatnym albo oddelegowany do pełnienia zadań służbowych poza Policją podlega władzy dyscyplinarnej przełożonego właściwego w sprawach osobowych.

4. W przypadku wątpliwości w ustaleniu właściwości przełożonego w sprawach dyscyplinarnych rozstrzyga wyższy przełożony w drodze postanowienia.

§ 8. Przełożeni właściwi w sprawach osobowych policjantów zajmujących stanowiska kierownicze posiadają władzę dyscyplinarną również w odniesieniu do ich zastępców.

Rozdział 4

Postępowanie dyscyplinarne

§ 9. 1. Postępowanie dyscyplinarne ma na celu:

- 1) ustalenie, czy zachodzą okoliczności uzasadniające odpowiedzialność dyscyplinarną policjanta,
- 2) wszechstronne wyjaśnienie okoliczności i przyczyn popełnienia przewinienia lub naruszenia dyscypliny służbowej, którą stanowić może czyn policjanta popełniony w czasie służby lub podczas wykonywania zadań albo czynności służbowych, polegający na zawinionym niewykonaniu obowiązków wynikających z ustawy, przepisów wykonawczych lub rozkazów i poleceń wydawanych przez uprawnionych przełożonych na podstawie tych przepisów; wyjątkowo może również być to czyn popełniony przez policjanta poza czasem służby lub nie związany z wykonywaniem zadań albo czynności służbowych, jeżeli przepisy szczególnie przewidują odpowiedzialność dyscyplinarną,
- 3) orzeczenie kary współmiernej do zaistniałego przewinienia lub naruszenia dyscypliny służbowej.

2. Postępowanie dyscyplinarne jest postępowaniem dwuinstancyjnym.

§ 10. 1. Postępowanie dyscyplinarne wszczynają się, jeżeli zachodzi uzasadnione przypuszczenie popełnienia przez policjanta:

- 1) czynu o znamionach przestępstwa lub wykroczenia,
- 2) czynu, za który w myśl odrębnych przepisów właściwe organy są uprawnione do nakładania kar porządkowych lub stosowania grzywny w celu przymuszenia,

3) czynu będącego naruszeniem dyscypliny służbowej,

a także w przypadku określonym w art. 59 ust. 2 ustawy.

2. Postępowanie dyscyplinarne wszczynają przełożony właściwy w sprawach dyscyplinarnych:

- 1) z własnej inicjatywy,
- 2) na wniosek bezpośredniego przełożonego policjanta,
- 3) na polecenie wyższego przełożonego,
- 4) na wniosek sądu honorowego, sądu lub prokuratora albo organu uprawnionego do nakładania grzywny w drodze mandatu karnego lub organu uprawnionego do nakładania kar porządkowych, bądź organu uprawnionego do stosowania grzywny w celu przymuszenia.

3. Jeżeli wiadomość o przewinieniu lub naruszeniu dyscypliny służbowej budzi wątpliwości co do popełnienia tego czynu lub jego kwalifikacji prawnej albo co do osoby sprawcy, przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego podejmuje się czynności wyjaśniające. Nie dotyczy to sytuacji, o której mowa w art. 59 ust. 2 ustawy.

4. Czynności, o których mowa w ust. 3, należy ukończyć w terminie 30 dni od daty ich podjęcia.

5. Postępowanie dyscyplinarne zostaje wszczęte z dniem wydania postanowienia o wszczęciu postępowania i przedstawieniu policjantowi zarzutów. Postanowienie powinno zawierać, oprócz wymagań określonych w § 11, opis zarzucanego czynu wraz z jego kwalifikacją prawną oraz wyznaczać policjanta do jego prowadzenia.

6. Postanowienie, o którym mowa w ust. 5, niezwłocznie doręcza się policjantowi.

§ 11. W toku postępowania dyscyplinarnego wydaje się postanowienia, które niezwłocznie doręcza się obwinionemu. Postanowienie powinno zawierać:

- 1) oznaczenie wydającego postanowienie, z podaniem imienia, nazwiska, stopnia i stanowiska,
- 2) datę jego wydania,
- 3) oznaczenie obwinionego, z podaniem imienia, nazwiska, stopnia i stanowiska,
- 4) powołanie podstawy prawnej,
- 5) rozstrzygnięcie,
- 6) uzasadnienie,
- 7) pouczenie, czy i w jakim trybie służy na nie zażalenie,
- 8) podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego wydającego postanowienie.

§ 12. 1. Postępowania dyscyplinarnego nie wszczynają się:

- 1) jeżeli czynności wyjaśniające nie potwierdziły zaistnienia przewinienia lub naruszenia dyscypliny służbowej,
- 2) po upływie terminów określonych w art. 135 i 137 ustawy,

- 3) w razie śmierci policjanta,
- 4) jeżeli w tej samej sprawie zapadło prawomocne orzeczenie lub toczy się postępowanie dyscyplinarne.

2. Postępowania dyscyplinarnego można nie wszczynać w przypadku:

- 1) złożenia przez policjanta pisemnego zgłoszenia niezwłocznego wystąpienia ze służby,
- 2) gdy w wyniku czynności wyjaśniających ustalono, że czyn policjanta ma charakter mniejszej wagi, albo gdy przełożony właściwy w sprawach dyscyplinarnych uzna za wystarczające przeprowadzenie rozmowy dyscyplinującej; przypadek mniejszej wagi może mieć miejsce w szczególności, gdy policjant nie przewidywał możliwości naruszenia dyscypliny służbowej, choć mógł i powinien to przewidzieć.

3. Przepisów ust. 2 nie stosuje się w sytuacji, o której mowa w art. 59 ust. 2 ustawy.

§ 13. 1. Postępowanie dyscyplinarne prowadzi policjant wyznaczony przez przełożonego w postanowieniu o wszczęciu postępowania, zwany dalej „prowadzącym postępowanie”.

2. Do prowadzenia postępowania dyscyplinarnego wyznacza się policjanta w stopniu co najmniej młodszego aspiranta, jednak nie niższym od stopnia posiadanego przez obwinionego, albo zajmującego co najmniej równorzędne z nim stanowisko służbowe, mającego przygotowanie do prowadzenia postępowania.

3. Prowadzącego postępowanie wyłącza się od udziału w tym postępowaniu, jeżeli:

- 1) sprawa dotyczy go bezpośrednio,
- 2) jest małżonkiem obwinionego lub osoby przez niego pokrzywdzonej,
- 3) jest krewnym lub powinowatym obwinionego w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania karnego, dotyczących wyłączenia organów prowadzących postępowanie karne,
- 4) był świadkiem zdarzenia,
- 5) pomiędzy nim a obwinionym lub osobą pokrzywdzoną przez obwinionego zachodzi stosunek osobisty mogący wywołać wątpliwości co do bezstronności prowadzącego postępowanie.

4. Prowadzącego postępowanie można wyłączyć od udziału w tym postępowaniu z innych uzasadnionych przyczyn.

5. Prowadzący postępowanie bada z urzędu, czy nie zachodzą okoliczności uzasadniające jego wyłączenie od udziału w postępowaniu dyscyplinarnym.

6. O zaistnieniu okoliczności wymienionych w ust. 3 i 4 prowadzący postępowanie powiadamia przełożonego, który go wyznaczył.

7. Przepisy ust. 1—6 stosuje się odpowiednio do wykonywania czynności wyjaśniających.

8. Obwiniony ma prawo złożyć do przełożonego właściwego w sprawach dyscyplinarnych wniosek

o wyłączenie prowadzącego postępowanie z przyczyn, o których mowa w ust. 3 i 4.

9. O wyłączeniu prowadzącego postępowanie i wyznaczeniu innego policjanta w przypadkach, o których mowa w ust. 3 i 4, rozstrzyga przełożony, który wszczął postępowanie dyscyplinarne, w drodze postanowienia. Do czasu wydania postanowienia prowadzący postępowanie podejmuje czynności nie cierpiące zwłoki.

§ 14. Przełożony, który wszczął postępowanie dyscyplinarne, podlega wyłączeniu z przyczyn określonych w § 13 ust. 3 i 4. O wyłączeniu i przejściu postępowania dyscyplinarnego rozstrzyga wyższy przełożony w drodze postanowienia.

§ 15. 1. Prowadzący postępowanie przesłuchuje w charakterze obwinionego policjanta, któremu doręczono postanowienie o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego.

2. Prowadzący postępowanie zbiera materiał dowodowy i podejmuje czynności niezbędne do wyjaśnienia sprawy. W szczególności przesłuchuje świadków, przyjmuje wyjaśnienia od obwinionego oraz zleca przeprowadzenie odpowiednich badań. Z czynności tych sporządza protokoły. Wyniki badań przedstawiane są w formie pisemnej.

3. Prowadzący postępowanie wydaje postanowienia, jeżeli ich wydanie nie jest zastrzeżone do kompetencji przełożonego właściwego w sprawach dyscyplinarnych.

4. W razie konieczności przeprowadzenia czynności poza miejscowością, w której toczy się postępowanie, przełożony, który je wszczął, może zwrócić się o ich przeprowadzenie do kierownika jednostki organizacyjnej Policji właściwego według miejsca, w którym czynność ma być dokonana.

5. Materiały przekazane przez sąd, prokuratora, organ uprawniony do stosowania grzywny w drodze mandatu karnego lub grzywny w celu przymuszenia lub nałożenia kary porządkowej albo przez sąd honorowy włącza się do akt postępowania dyscyplinarnego.

§ 16. Przełożony, który wszczął postępowanie dyscyplinarne, wydaje postanowienie o zmianie lub uzupełnieniu zarzutów, jeżeli zebrany w toku materiał dowodowy to uzasadnia.

§ 17. W toku postępowania dyscyplinarnego obwiniony ma prawo do:

- 1) zgłaszania wniosków dowodowych,
- 2) wnoszenia zażaleń na wydane w toku postępowania postanowienia — w terminie 3 dni od dnia doręczenia, jeśli przepisy rozporządzenia przewidują prawo wniesienia zażalenia,
- 3) ustanowienia obrońcy; obrońcą może być wskazany przez obwinionego policjant, który uprawniony jest do reprezentowania obwinionego w granicach udzielonego na piśmie pełnomocnictwa; wyznaczony obrońca może podejmować czynności tylko na korzyść obwinionego,
- 4) odmowy składania wyjaśnień.

§ 18. 1. Wnioski dowodowe obwiniony zgłasza na piśmie prowadzącemu postępowanie dyscyplinarne, który rozstrzyga o uwzględnieniu wniosku.

2. Prowadzący postępowanie dyscyplinarne może odmówić, w drodze postanowienia, uwzględnienia wniosku, jeżeli:

- 1) okoliczność, która ma być udowodniona, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy albo jest już udowodniona zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy,
- 2) dowód jest nieprzydatny do stwierdzenia danej okoliczności lub nie da się przeprowadzić,
- 3) przeprowadzenie dowodu jest sprzeczne z prawem.

§ 19. 1. Postępowanie dowodowe powinno być zakończone w ciągu 1 miesiąca od daty wszczęcia.

2. Przełożony właściwy do rozpoznania sprawy w drugiej instancji wydaje postanowienia o przedłużeniu postępowania dowodowego do 2 miesięcy.

3. Komendant Główny Policji w szczególnie uzasadnionych okolicznościach może przedłużyć termin prowadzenia postępowania dowodowego na czas oznaczony powyżej 2 miesięcy.

§ 20. 1. Jeżeli wiadomość o przewinieniu lub naruszeniu dyscypliny służbowej wskazuje, że czyn zawiera znamiona przestępstwa ściganego z urzędu albo taki charakter czynu ustalono w toku postępowania dyscyplinarnego, przełożony właściwy w sprawach dyscyplinarnych zawiadamia o tym bezzwłocznie prokuratora.

2. W sprawach prowadzonych przeciwko policjantowi podejrzanemu o popełnienie przestępstwa postępowanie dyscyplinarne prowadzi się niezależnie od postępowania przygotowawczego. W sprawach tych należy wyznaczyć policjanta do współdziałania z prokuratorem. W postępowaniu dyscyplinarnym można, za zgodą prokuratora, wykorzystywać dowody zebrane w postępowaniu przygotowawczym.

§ 21. 1. Przełożony, który wszczął postępowanie dyscyplinarne, zawiesza je do czasu zakończenia postępowania karnego, jeżeli czyn zarzucany policjantowi jest przedmiotem tego postępowania i nie stanowi naruszenia dyscypliny służbowej.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, gdy popełnienie przez policjanta czynu o znamionach przestępstwa jest oczywiste i uniemożliwia pozostawienie go w służbie.

3. Przełożony, o którym mowa w ust. 1, może zawiesić postępowanie dyscyplinarne, gdy zachodzi długotrwała przeszkoda uniemożliwiająca prowadzenie postępowania.

4. Na postanowienie o zawieszeniu postępowania służy zażalenie do wyższego przełożonego.

5. Zawieszenie postępowania wstrzymuje bieg terminów określonych w rozporządzeniu.

6. Po ustaniu przyczyn zawieszenia przełożony, o którym mowa w ust. 1, wydaje postanowienie o podjęciu zawieszonych postępowania.

§ 22. 1. Jeżeli prowadzący postępowanie dyscyplinarne uzna, że zostały wyjaśnione wszystkie okoliczności sprawy dotyczące obwinionego, jest obowiązany zapoznać go z aktami postępowania i pouczyć o prawie zgłoszenia wniosku o ich uzupełnienie w terminie 3 dni. Przepisy § 17 pkt 1 i 4 oraz § 18 stosuje się odpowiednio.

2. Wniosek o uzupełnienie postępowania rozpatruje prowadzący postępowanie.

3. Na postanowienie o odmowie uzupełnienia postępowania obwinionemu służy prawo złożenia zażalenia do przełożonego, który wszczął postępowanie dyscyplinarne.

4. Obwiniony, po zapoznaniu się z aktami postępowania, podpisuje protokół sporządzony z tej czynności.

5. Odmowa obwinionego zapoznania się z aktami postępowania lub złożenia podpisu stwierdzającego tę okoliczność nie wstrzymuje postępowania.

6. W przypadku korzystania w postępowaniu dyscyplinarnym z materiałów prowadzonego równocześnie postępowania przygotowawczego, zapoznanie obwinionego z tymi materiałami następuje po uzyskaniu zgody prokuratora nadzorującego lub prowadzącego postępowanie przygotowawcze. Obwinionego należy zapoznać z odmowną decyzją prokuratora.

7. Po zebraniu materiału dowodowego i zapoznaniu z nimi obwinionego prowadzący postępowanie wydaje postanowienie o zamknięciu postępowania dowodowego oraz sporządza sprawozdanie, które powinno zawierać:

- 1) stopień, imię, nazwisko i stanowisko służbowe policjanta, który prowadził postępowanie,
- 2) stanowisko służbowe przełożonego, który wydał postanowienie o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego,
- 3) stopień, imię, nazwisko i stanowisko służbowe obwinionego,
- 4) określenie czynu zarzucanego obwinionemu,
- 5) opis ustalonego stanu faktycznego na podstawie zebranych dowodów,
- 6) wnioski dotyczące wymiaru kary, umorzenia postępowania dyscyplinarnego lub skierowania sprawy do właściwego sądu honorowego, z uzasadnieniem i wskazaniem okoliczności łagodzących lub obciążających.

8. W przypadku wniosku o wymierzenie kary wydania ze służby przełożony właściwy w sprawach dyscyplinarnych, przed wydaniem orzeczenia o ukaraniu, wzywa obwinionego do raportu w celu zapoznania go z wnioskami prowadzącego postępowanie dyscyplinarne i wysłuchania obwinionego. W raporcie uczestniczy prowadzący postępowanie. O terminie raportu należy powiadomić organizację związkową, której przedstawiciel może uczestniczyć w raporcie. Obwinionemu doręcza się sprawozdanie w terminie umożliwiającym zapoznanie się z nim przed raportem.

9. Przepisu ust. 8 nie stosuje się w przypadku:

- 1) tymczasowego aresztowania obwinionego,

- 2) odmowy obwinionego stawienia się do raportu,
- 3) nieusprawiedliwionej nieobecności obwinionego w wyznaczonym terminie,
- 4) przeszkody uniemożliwiającej obwinionemu stawienie się do raportu w terminie 7 dni od doręczenia postanowienia o zamknięciu postępowania dowodowego.

§ 23. 1. Postanowienie o umorzeniu postępowania wydaje się, jeżeli:

- 1) nastąpiło przedawnienie wszczęcia postępowania lub wymierzenia kary dyscyplinarnej,
- 2) zaistniały inne okoliczności wyłączające postępowanie dyscyplinarne, wymienione w § 12 ust. 1.

2. Postępowanie dyscyplinarne można umorzyć w razie długotrwałej choroby obwinionego lub złożenia przez niego pisemnego zgłoszenia niezwłocznego wystąpienia ze służby, jeżeli postępowanie dotyczy czynu, za który policjant ponosi wyłącznie odpowiedzialność dyscyplinarną.

3. Postanowienie o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego wydaje przełożony, który wszczął to postępowanie.

4. Na postanowienie, o którym mowa w ust. 3, służy zażalenie do wyższego przełożonego.

§ 24. 1. Na podstawie całokształtu okoliczności oraz zebranego w sprawie materiału dowodowego, przy uwzględnieniu zasad oceny czynu wynikających z § 27, przełożony, który wszczął postępowanie, orzeka:

- 1) o uniewinnieniu, jeżeli przeprowadzone postępowanie nie potwierdziło zarzutów stawianych obwinionemu lub przeprowadzone postępowanie karne zostało zakończone orzeczeniem o uniewinnieniu, a czyn nie stanowił naruszenia dyscypliny służbowej,
- 2) o uznaniu policjanta winnym popełnienia przewinienia lub naruszenia dyscypliny służbowej i wymierzeniu kary dyscyplinarnej,
- 3) o uznaniu policjanta winnym popełnienia przewinienia lub naruszenia dyscypliny służbowej, odstąpieniu od wymierzenia kary i przekazaniu sprawy sądowi honorowemu,
- 4) o uznaniu policjanta winnym popełnienia przewinienia lub naruszenia dyscypliny służbowej i odstąpieniu od wymierzenia kary.

2. Orzeczenie, o którym mowa w ust. 1, wydaje przełożony, który wszczął postępowanie dyscyplinarne, z zastrzeżeniem art. 54 ustawy, nie później niż w ciągu 7 dni od daty zamknięcia postępowania dowodowego.

3. Orzeczenie o ukaraniu wraz ze sprawozdaniem doręcza się niezwłocznie ukaranemu.

§ 25. Jeżeli przełożony wymieniony w § 8 lub przełożony właściwy w sprawach dyscyplinarnych uzna, że należy wymierzyć karę, do której wymierzenia nie jest uprawniony, akta postępowania przesyła właściwemu przełożonemu, z zastrzeżeniem art. 54 ust. 2 i 3 ustawy,

z wnioskiem o wydanie orzeczenia o wymierzeniu określonej kary.

§ 26. 1. Orzeczenie powinno zawierać:

- 1) oznaczenie przełożonego, który wydaje orzeczenie, z podaniem jego stopnia, imienia, nazwiska oraz stanowiska służbowego,
- 2) datę wydania,
- 3) stopień, imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe obwinionego,
- 4) opis czynu zarzucanego obwinionemu wraz z jego kwalifikacją prawną,
- 5) rozstrzygnięcie w sprawie,
- 6) uzasadnienie faktyczne i prawne orzeczenia,
- 7) pouczenie o prawie wniesienia odwołania,
- 8) podpis przełożonego i pieczęć jednostki.

2. Rozstrzygnięcie w sprawie powinno zawierać:

- 1) stwierdzenie winy i rodzaj wymierzonej kary dyscyplinarnej albo
- 2) stwierdzenie winy, odstąpienie od wymierzenia kary i przekazanie sprawy sądowi honorowemu, albo
- 3) stwierdzenie winy i odstąpienie od wymierzenia kary, albo
- 4) uniewinnienie obwinionego.

3. Uzasadnienie faktyczne orzeczenia powinno zawierać w szczególności: wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. W uzasadnieniu prawnym w szczególności należy wyjaśnić podstawy prawne orzeczenia z przytoczeniem przepisów prawa. W uzasadnieniu należy ponadto przytoczyć okoliczności, które przełożony miał na względzie przy wymiarze kary.

Rozdział 5

Zasady wymierzania kar

§ 27. 1. Wymierzona kara dyscyplinarna określona w art. 134 ustawy powinna być współmierna do popełnionego czynu i stopnia zawinienia przez obwinionego.

2. Przy wymierzaniu kary dyscyplinarnej uwzględnia się charakter przewinienia lub naruszenia dyscypliny służbowej, ich skutki, pobudki działania, okoliczności popełnienia czynu, stopień nasilenia złej woli, następstwa ujemne dla służby, dotychczasowe wyniki w służbie oraz zachowanie się obwinionego poza służbą. Należy brać pod uwagę inne istotne w sprawie okoliczności, zarówno łagodzące, jak i obciążające.

3. Na zaostrenie wymiaru kary mają wpływ następujące okoliczności:

- 1) popełnienie przewinienia lub naruszenia dyscypliny służbowej przez policjanta będącego w stanie po użyciu alkoholu lub innego podobnie działającego środka,

- 2) popełnienie przewinienia lub naruszenia dyscypliny służbowej przez policjanta w czasie prowadzonego przeciwko niemu postępowania dyscyplinarnego lub w czasie wykonywania uprzednio wymierzonej kary dyscyplinarnej, jak również w okresie próby określonej w orzeczeniu o warunkowym zawieszeniu wykonania kary lub warunkowym umorzeniu postępowania karnego,
- 3) poważne skutki popełnienia przewinienia lub naruszenia dyscypliny służbowej z niskich pobudek,
- 4) popełnienie przewinienia lub naruszenia dyscypliny służbowej wobec podwładnego, wspólnie z nim lub na jego szkodę.

§ 28. 1. Rodzaje kar dyscyplinarnych określa art. 134 ust. 1—3 ustawy, z tym że karę zakazu opuszczania miejsca zakwaterowania można wymierzyć policjantowi w służbie kandydackiej w wymiarze do 21 dni.

2. Karę dyscyplinarną zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych i innych pojazdów wymierza się samoistnie, a w uzasadnionych przypadkach można ją łączyć z karą wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe lub z karą wydalenia ze służby.

§ 29. 1. Kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby nie stosuje się w razie skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego.

2. Karę wydalenia ze służby policjantowi pełniącemu funkcję z wyboru w organach związku zawodowego w czasie trwania mandatu oraz w okresie roku po jego wygaśnięciu można wymierzyć tylko za zgodą Komendanta Głównego Policji po zasięgnięciu opinii związku, w którym pełni lub pełnił funkcję, oraz jego organizacji macierzystej.

Rozdział 6

Postępowanie odwoławcze

§ 30. 1. Od orzeczenia dyscyplinarnego obwiniony ma prawo wnieść odwołanie do wyższego przełożonego nad przełożonym, który wydał orzeczenie, w terminie 7 dni od doręczenia. Odwołanie składa się za pośrednictwem przełożonego, który wydał orzeczenie.

2. Przełożony, który wydał zaskarżone orzeczenie, odmawia w drodze postanowienia przyjęcia odwołania wniesionego po upływie terminu.

3. Na postanowienie, o którym mowa w ust. 2, przysługuje zażalenie.

4. Orzeczenie, od którego nie wniesiono w terminie odwołania, staje się po upływie tego terminu prawomocne i podlega wykonaniu.

5. Od orzeczeń wydanych przez Komendanta Głównego Policji odwołanie nie przysługuje. Obwiniony w terminie, o którym mowa w ust. 1, może zwrócić się do Komendanta Głównego Policji z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy.

§ 31. 1. Przełożony, który wydał orzeczenie dyscyplinarne, przesyła odwołanie w terminie 7 dni wyższemu przełożonemu, załączając akta osobowe i akta postępowania dyscyplinarnego.

2. Jeżeli przełożony, który wydał orzeczenie dyscyplinarne, uzna, że odwołanie zasługuje w całości na uwzględnienie, może wydać nowe orzeczenie, którym uchyli lub zmieni zaskarżone orzeczenie.

3. Od nowego orzeczenia policjantowi służy odwołanie.

§ 32. 1. W postępowaniu odwoławczym rozpoznanie sprawy następuje na podstawie stanu faktycznego ustalonego w postępowaniu zakończonym orzeczeniem dyscyplinarnym.

2. W przypadku konieczności przeprowadzenia postępowania uzupełniającego przełożony rozpatrujący odwołanie może zlecić wykonanie określonych czynności przełożonemu, który wydał zaskarżone orzeczenie. Przepis § 22 ust. 6 stosuje się odpowiednio.

3. Z materiałami uzyskanymi w postępowaniu, o którym mowa w ust. 2, zapoznaje się ukaranego, który w terminie 3 dni ma prawo zgłoszenia uwag.

4. Przełożony uprawniony do rozpatrywania odwołania może zaskarżone orzeczenie:

- 1) utrzymać w mocy albo
- 2) uchylić w całości lub w części i w tym zakresie uniewinnić obwinionego albo wymierzyć inną karę, albo
- 3) uchylić i przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia, albo
- 4) uchylić i przekazać sprawę do sądu honorowego, albo
- 5) umorzyć postępowanie odwoławcze.

5. W postępowaniu odwoławczym nie można wymierzyć kary surowszej niż orzeczona w zaskarżonym orzeczeniu dyscyplinarnym, chyba że wymierzona kara rażąco narusza prawo lub interes służby.

6. Orzeczenie przełożonego rozpatrującego odwołanie powinno być wydane w ciągu 14 dni od daty otrzymania odwołania. Orzeczenie takie jest ostateczne.

7. Przepis § 23 ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

§ 33. Zakończenie postępowania dyscyplinarnego następuje z dniem uprawomocnienia się orzeczenia: o ukaraniu policjanta, o uznaniu winnym i odstąpieniu od wymierzenia kary, o uniewinnieniu albo z dniem uprawomocnienia się postanowienia o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego lub o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego i o przekazaniu sprawy do sądu honorowego.

Rozdział 7

Wykonywanie kar dyscyplinarnych

§ 34. Po uprawomocnieniu się orzeczenia dyscyplinarnego przełożony właściwy w sprawach osobowych wykonuje orzeczoną karę, a w orzeczeniu o wymierzeniu kary aresztu określa termin wykonania tej kary.

§ 35. 1. Przełożony, o którym mowa w § 34, może podać orzeczenie dyscyplinarne do wiadomości

wszystkim policjantom podległej jednostki lub komórki organizacyjnej, jeżeli uzna to za wskazane ze względów wychowawczych.

2. Ze względu na tajemnicę służbową lub autorytet ukaranego przełożony może podać orzeczenie o ukaraniu wyłącznie do wiadomości policjantom zajmującym stanowiska równorzędne lub wyższe od stanowiska zajmowanego przez ukaranego policjanta.

3. Orzeczenie podlega włączeniu do akt osobowych ukaranego policjanta.

§ 36. 1. Wykonanie kar dyscyplinarnych polega na:

- 1) wytknięciu niewłaściwego postępowania — w przypadku kar upomnienia, nagany, surowej nagany oraz nagany z ostrzeżeniem,
- 2) wytknięciu ukaranemu niewłaściwego postępowania i uprzedzeniu go, że jeżeli ponownie naruszy dyscyplinę służbową, może być wyznaczony na niższe stanowisko służbowe w trybie dyscyplinarnym lub ukarany surowszą karą dyscyplinarną — w przypadku kary ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby na zajmowanym stanowisku służbowym,
- 3) mianowaniu na niższe stanowisko służbowe — w przypadku kary wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe, zgodnie ze wskazaniami zawartymi w uzasadnieniu orzeczenia,
- 4) wydaniu decyzji w trybie art. 54 ust. 1 ustawy lub wystąpieniu z wnioskiem do właściwego organu w myśl art. 54 ust. 2 i 3 ustawy — w przypadku kary obniżenia stopnia,
- 5) wytknięciu ukaranemu niewłaściwego postępowania i uprzedzeniu go, że za ponowne popełnienie przewinienia lub naruszenie dyscypliny służbowej może być wydalony ze służby — w przypadku kary ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby,
- 6) zwolnieniu policjanta ze służby — w przypadku kary wydalenia ze służby,
- 7) zatrzymaniu dokumentu uprawniającego do prowadzenia pojazdów mechanicznych i innych pojazdów na okres ustalony w orzeczeniu o ukaraniu — w przypadku orzeczenia kary zakazu prowadzenia tych pojazdów,
- 8) zabronieniu ukaranemu opuszczania miejsca zakwaterowania w czasie wolnym od zajęć przez czas trwania kary oraz obowiązku meldowania się, nie częściej niż trzykrotnie w ciągu dnia, na wezwanie dyżurnego lub innego wyznaczonego policjanta — w przypadku kary zakazu opuszczania miejsca zakwaterowania,
- 9) osadzeniu ukaranego w celi aresztu na liczbę dni określoną w orzeczeniu o ukaraniu — w przypadku kary aresztu.

2. Przełożony, który wymierzył karę wymienioną w ust. 1 pkt 7:

- 1) zawiadamia organ właściwy do wydawania dokumentów uprawniających do prowadzenia pojazdów mechanicznych i innych pojazdów o zatrzymaniu wskazanemu policjantowi prawa jazdy na okres ustalony w orzeczeniu o ukaraniu,

- 2) przekazuje zatrzymane prawo jazdy organowi, o którym mowa w pkt 1, z podaniem przyczyn i okoliczności zatrzymania prawa jazdy — w przypadku zwolnienia policjanta ze służby albo w przypadku orzeczenia tej kary na okres dłuższy niż 12 miesięcy.

Rozdział 8

Zatarcie kar dyscyplinarnych

§ 37. 1. Zatarcie kary dyscyplinarnej polega na uznaniu kary za niebyłą, usunięciu z akt osobowych policjanta orzeczenia o ukaraniu oraz uczynieniu nieczytelnym zapisu o karalności.

2. Kary dyscyplinarne podlegają zatarciu po upływie:

- 1) 1 miesiąca od dnia uprawnomocnienia się orzeczenia kary upomnienia lub zakazu opuszczania miejsca zakwaterowania,
- 2) 3 miesięcy od dnia uprawnomocnienia się orzeczenia kary nagany lub kary aresztu,
- 3) 6 miesięcy od dnia uprawnomocnienia się orzeczenia kary surowej nagany,
- 4) 9 miesięcy od dnia uprawnomocnienia się orzeczenia kary nagany z ostrzeżeniem,
- 5) 12 miesięcy od dnia uprawnomocnienia się orzeczenia kary ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby na zajmowanym stanowisku,
- 6) 18 miesięcy od dnia uprawnomocnienia się orzeczenia kary wyznaczenia na niższe stanowisko lub obniżenia stopnia, orzeczonej w stosunku do policjantów w korpusach: szeregowych, podoficerów lub aspirantów,
- 7) 24 miesięcy od dnia orzeczenia kary wyznaczenia na niższe stanowisko lub obniżenia stopnia, orzeczonej w stosunku do oficerów,
- 8) 30 miesięcy od dnia uprawnomocnienia się orzeczenia kary ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby,
- 9) terminu, na jaki została wymierzona kara zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych i innych pojazdów.

3. W przypadku nienagannej służby stwierdzonej w opinii służbowej przez bezpośredniego przełożonego kary dyscyplinarne, z wyjątkiem kar wymienionych w ust. 1 pkt 1, 2, 3 i 9, mogą być zatarte przed upływem terminów określonych w ust. 2, jednak nie wcześniej niż przed upływem:

- 1) 3 miesięcy od dnia orzeczenia kary nagany z ostrzeżeniem,
- 2) 6 miesięcy od dnia orzeczenia kary ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby na zajmowanym stanowisku,
- 3) 9 miesięcy od dnia orzeczenia kary wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe lub obniżenia stopnia, orzeczonej w stosunku do policjantów w korpusach: szeregowych, podoficerów lub aspirantów,

4) 12 miesięcy od dnia orzeczenia kary wyznaczenia na niższe stanowisko lub obniżenia stopnia, orzeczonej w stosunku do oficerów,

5) 18 miesięcy od dnia orzeczenia kary ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby.

4. Za wykazanie męstwa lub odwagi oraz za poważne osiągnięcia w wykonywaniu zadań służbowych można skrócić terminy zatarcia kary określone w ust. 2 i 3, z wyjątkiem terminu określonego w ust. 2 pkt 9.

5. Decyzję o zatarciu kary w przypadkach, o których mowa w ust. 3 i 4, podejmuje przełożony, który karę wymierzył, lub wyższy przełożony. Decyzję tę ogłasza się w rozkazie o zatarciu kary.

§ 38. 1. Jeżeli policjant zostanie ponownie ukarany przed zatarciem kary dyscyplinarnej, okres wymagany do zatarcia nie odbytej kary biegnie na nowo od dnia orzeczenia nowej kary.

2. W przypadku określonym w ust. 1 i w art. 134 ust. 4 ustawy zatarcie kar następuje z upływem terminu przewidzianego dla kary surowszej.

Rozdział 9

Wznowienie postępowania dyscyplinarnego

§ 39. 1. Postępowanie dyscyplinarne zakończone prawomocnym orzeczeniem dyscyplinarnym wznowia się, jeżeli:

- 1) dowody, na których podstawie ustalono istotne dla sprawy okoliczności, okazały się fałszywe,
- 2) ujawnione zostały istotne dla sprawy okoliczności, które nie były znane w toku postępowania dyscyplinarnego,
- 3) orzeczenie wydano z naruszeniem obowiązujących przepisów, jeżeli mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia,
- 4) orzeczenie zostało wydane w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie sądu, które zostały następnie uchylone lub zmienione.

2. Wznowienie postępowania dyscyplinarnego na niekorzyść ukaranego nie może nastąpić po ustaniu karalności czynu.

3. Nie wznowia się postępowania dyscyplinarnego po upływie 5 lat od daty uprawomocnienia się orzeczenia.

§ 40. 1. Wznowienie postępowania dyscyplinarnego następuje z urzędu lub na wniosek ukaranego albo — w przypadku jego śmierci — na wniosek członka rodziny uprawnionego do renty rodzinnej.

2. Przełożonym właściwym do wznowienia postępowania dyscyplinarnego jest ten, który wydał orzeczenie kończące to postępowanie.

3. Jeżeli przyczyną wznowienia postępowania jest działalność przełożonego wymienionego w ust. 2, o wznowieniu rozstrzyga wyższy przełożony.

4. Wznowienie postępowania dyscyplinarnego lub odmowa wznowienia następuje w drodze postanowienia.

5. Na postanowienie, o którym mowa w ust. 4, służy zażalenie do wyższego przełożonego w terminie 7 dni od dnia doręczenia. Na postanowienie wydane przez Komendanta Głównego Policji zażalenie nie przysługuje. Wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy policjant może złożyć do Komendanta Głównego Policji w terminie 7 dni od dnia doręczenia.

§ 41. 1. Postanowienie, o którym mowa w § 40 ust. 4, stanowi podstawę do przeprowadzenia przez przełożonego określonego w § 40 ust. 2 i 3 postępowania co do przyczyn wznowienia oraz co do rozstrzygnięcia istoty sprawy.

2. Po przeprowadzeniu postępowania przełożony, o którym mowa w ust. 1, wydaje orzeczenie, w którym:

- 1) uchyla dotychczasowe orzeczenie i wydaje nowe orzeczenie o uniewinnieniu ukaranego lub o umorzeniu postępowania,
- 2) zmienia dotychczasowe orzeczenie i w tym zakresie wymierza inną karę,
- 3) odmawia uchylecia dotychczasowego orzeczenia.

3. Zmiana dotychczasowego orzeczenia i wymierzenie innej kary nie może nastąpić po ustaniu karalności przewinienia lub naruszenia dyscypliny służbowej.

4. Orzeczenie kary surowszej od dotychczasowej jest możliwe tylko wtedy, gdy wznowienie następuje z urzędu i orzeczona kara jest rażąco niewspółmierna do popełnionego czynu.

5. Jeżeli w następstwie wznowienia postępowania wymierzono karę łagodniejszą, ulegają uchyleniu skutki kary wymierzonej poprzednio, a w razie wymierzenia kary surowszej — jej skutki liczą się od dnia wymierzenia tej kary, z zastrzeżeniem art. 42 ustawy.

6. Termin zatarcia kary zmienionej w następstwie wznowienia postępowania liczy się od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o wymierzeniu nowej kary. Na poczet okresu zatarcia nowej kary zalicza się okres zatarcia, który biegł od uprawomocnienia się orzeczenia o wymierzeniu pierwszej kary.

Rozdział 10

Nadzór nad orzecznictwem dyscyplinarnym

§ 42. 1. Komendant Główny Policji sprawuje nadzór i kontrolę nad prawidłowym prowadzeniem postępowań dyscyplinarnych, orzekaniem kar i stosowaniem wyróżnień.

2. Komendant wojewódzki (Stołeczny) Policji sprawuje nadzór nad postępowaniami dyscyplinarnymi prowadzonymi w podległych mu jednostkach w zakresie prawidłowości prowadzenia postępowań, orzekania kar i stosowania wyróżnień.

3. W ramach nadzoru przełożony określony w ust. 1 i 2 może:

- 1) wszcząć lub przejąć do własnego prowadzenia postępowanie dyscyplinarne przed wydaniem orzeczenia w pierwszej instancji, jeżeli w ocenie nadzorującego jest to konieczne z uwagi na charakter sprawy,

- 2) uchylić prawomocne orzeczenie dyscyplinarne i:
 - a) przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia przełożonemu, który wydał to orzeczenie,
 - b) wydać orzeczenie o uniewinnieniu ukaranego albo
 - c) umorzyć postępowanie,
- 3) stwierdzić w drodze postanowienia, że prawomocne orzeczenie dyscyplinarne zostało wydane z naruszeniem prawa i odstąpić od jego uchylenia z uwagi na nieodwracalne skutki, jakie ono wywołało,
- 4) zmienić prawomocne orzeczenie dyscyplinarne,
- 5) uchylić postanowienie o umorzeniu lub zawieszeniu postępowania dyscyplinarnego,
- 6) dokonać zatarcia kary przed upływem terminów określonych w § 37 ust. 2.

§ 43. 1. Zmiana lub uchylenie prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego następuje w przypadkach:

- 1) gdy zostało wydane bez podstawy prawnej lub z rażącym naruszeniem prawa,
- 2) gdy zostało wydane z naruszeniem przepisów o właściwości,
- 3) gdy zostało wydane w sprawie już poprzednio rozstrzygniętej innym orzeczeniem ostatecznym,
- 4) gdy zostało wydane w wyniku przestępstwa,
- 5) gdy orzeczenie było niewykonalne w dniu jego wydania i niewykonalność ma charakter trwały,
- 6) gdy narusza ważny interes społeczny.

2. Zmiana lub uchylenie prawomocnego orzeczenia w trybie nadzoru może nastąpić wobec policjanta:

- 1) na niekorzyść — do czasu przedawnienia karalności przewinienia lub naruszenia dyscypliny służbowej,
- 2) na korzyść — w terminie 10 lat od uprawomocnienia się orzeczenia.

3. Uchylenie prawomocnego orzeczenia wydanego z rażącym naruszeniem prawa i w wyniku przestępstwa może nastąpić w każdym czasie.

4. Przepisy § 41 ust. 5 i 6 stosuje się odpowiednio.

5. Zmiana lub uchylenie orzeczenia lub postanowienia następują odpowiednio w formie orzeczenia

lub postanowienia, z zachowaniem wymogów określonych w § 9 ust. 2 i § 26.

6. Na postanowienie i orzeczenie wydane w trybie określonym ust. 1—5 służy policjantowi zażalenie lub odwołanie do wyższego przełożonego w terminie 7 dni od dnia doręczenia.

7. Na postanowienie i orzeczenie wydane przez Komendanta Głównego Policji zażalenie lub odwołanie nie przysługuje. Policjant może w terminie 7 dni złożyć wniosek do Komendanta Głównego Policji o ponowne rozpatrzenie sprawy.

§ 44. 1. Uchylenie orzeczeń dyscyplinarnych w stosunku do osób zwolnionych ze służby w Policji, wobec których w czasie trwania stosunku służbowego orzeczono karę wydalenia ze służby, wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe lub obniżenia stopnia, następuje na podstawie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego.

2. Do osób, o których mowa w ust. 1, przepisy rozporządzenia dotyczące uprawnień obwinionego i właściwości przełożonego w sprawach dyscyplinarnych stosuje się odpowiednio.

§ 45. W zakresie nie uregulowanym niniejszym rozporządzeniem stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

Rozdział 12

Przepisy przejściowe i końcowe

§ 46. Rozporządzenie stosuje się również do spraw wszczętych przed dniem jego wejścia w życie.

§ 47. Traci moc rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 1991 r. w sprawie udzielania wyróżnień oraz postępowania dyscyplinarnego w stosunku do policjantów (Dz. U. Nr 48, poz. 212).

§ 48. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji:

J. Tomaszewski

Egzemplarze bieżące i z lat ubiegłych oraz załączniki można nabywać na podstawie nadesłanego zamówienia w Wydziale Wydawnictw i Poligrafii Gospodarstwa Pomocniczego Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, ul. Powsińska 69/71, 02-903 Warszawa

Reklamacje z powodu niedoręczenia poszczególnych numerów zgłaszać należy na piśmie do Wydziału Wydawnictw i Poligrafii Gospodarstwa Pomocniczego Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, ul. Powsińska 69/71, 02-903 Warszawa, do 15 dni po otrzymaniu następnego kolejnego numeru

O wszelkich zmianach nazwy prenumeratora lub adresu prosimy niezwłocznie informować na piśmie Wydział Wydawnictw i Poligrafii Gospodarstwa Pomocniczego Kancelarii Prezesa Rady Ministrów

Wydawca: Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

Redakcja: Departament Legislacyjny Rządu, Al. Ujazdowskie 1/3, 00-583 Warszawa, P-29

Skład, druk i kolportaż: Wydział Wydawnictw i Poligrafii Gospodarstwa Pomocniczego Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
ul. Powsińska 69/71, 02-903 Warszawa, tel. 694-67-50, 694-67-52 i 694-67-03, fax 694-62-06

Tłoczono z polecenia Prezesa Rady Ministrów w Wydziale Wydawnictw i Poligrafii Gospodarstwa Pomocniczego Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, ul. Powsińska 69/71, 02-903 Warszawa